

Nr 7.

Af herr **Steffen**, om inrättande inom filosofiska fakulteten vid universitetet i Uppsala af en professur i nationalekonomi.

Förutom uppgiften att bedrifva rent vetenskaplig forskningsverksamhet, hafva de svenska statsuniversiteten det i hög grad samhällsviktiga åliggandet att bibringa den studerande ungdomen sådan vetenskaplig fackbildning, som är oundgänglig för och berättigar till utöfvandet af prästens, juristens, läkarens, läroverks- och universitetslärarens samt ämbetsmannens kall. Det är därför ett kraf af icke ringa offentlig betydelse, att hvarje vetenskap, som är nödvändig för dessa offentliga funktionärers allmänbildning och fackbildning, skall vara representerad vid statsuniversiteten på ett sätt, som möjliggör en i allo tidsenlig och tillfyllestgörande undervisning uti densamma. Härmed sammanhänger på det intimaste den från universitetsinstitutionens vetenskapliga uppgifter oskiljaktiga fordringen, att det åtminstone inom hvar och en af de grundläggande och för samhällslifvet och kulturen omedelbart betydelsefulla vetenskaperna skall finnas en professur så inrättad, hvad tjänstgöringsåligganden beträffar, att innehafvarens tid och krafter kunna räcka till för ett själfständigt och fruktbarande arbete på hans vetenskaps vidare utveckling. I själfva verket kan universitetsundervisningen bestridas på ett tillfredsställande sätt, blott då läraren samtidigt är en själfständigt producerande vetenskapsman inom läroämnet.

Nationalekonomiens betydelse som universitetsämne.

Ingen torde vilja bestrida, att *nationalekonomien* inom sin ämnesgrupp, den samhällsvetenskapliga, är en grundläggande vetenskap och att den är af stor och omedelbar betydelse för samhällslifvet och nationens andliga

odling. Vetenskapen om folkhushållningens organisation och utveckling samt om det ekonomiska lifvets afhängighet af lagstiftningen och betydelse för stat, samhälle och kultur, måste särskildt i vår tid, med dess många och invecklade ekonomiska samhällsfrågor och lifliga lagstiftningsarbete på de ekonomisk-sociala områdena, erkännas vara icke blott teoretiskt en synnerligt betydelsefull, utan äfven och framförallt ur rent praktiska synpunkter en högelingen beaktansvärd vetenskap. Det behöfver icke här framhållas, att just den *ekonomiska* samhällsutvecklingens oerhörda snabbhet och rent samhällsomstörtande beskaffenhet i våra dagar på ett afgörande sätt trycker sin stämpel på hela vår sociala tillvaro och bestämmer så väl arten af våra mest ödesdigra »sociala frågor» som arten af våra bästa framtidsförhoppningar för samhällsfred och samhällsharmoni. Här, om någonsin, bör *vetenskap* vara efterlängtd och direkt fruktbarande för lifvet. Som jag strax skall visa, är det också tydligt, att nationalekonomien åtnjuter en häremot svarande hög uppskattning såsom universitetsämne i både de stora och små kulturländerna.

*National-
ekonomiens
ställning vid
de svenska
statsuniver-
siteten.*

Lika uppenbart är det, redan utan alla jämförelser med utlandet, att åt den nationalekonomiska vetenskapen vid de svenska statsuniversiteten *icke* står till förfogande det mått af forskare- och lärarekrafter, som ovillkorligen kräfvast af densamma nuvarande, exceptionellt stora betydelse för statens verksamhet och samhällets behof i öfrigt.

Jag syftar på den i ögonenfallande och djupt ingripande omständigheten, att vi vid våra båda svenska statsuniversiteter *sakna* en professor *enbart* uti nationalekonomi. Professorerna i nationalekonomi vid universiteten i Uppsala och Lund äro tillika professorer i det rent juridiska ämnet *finansrätt*. De äro professorer uteslutande i den *juridiska* fakulteten.

Då ämnet *finansrätt* är ett viktigt juridiskt läroämne med obligatorisk användning i de starkast frekventerade juridiska examina, är det både oundvikligt och riktigt, att professorn i »nationalekonomi och finansrätt» städse ägnar en anseelig del af sin arbetskraft just åt finansrätten. Äfven i samhällets och vetenskapens intresse är detta det riktiga, alldenstund den moderna finansrätten, särskildt skattelagstiftningen, blir både en mer komplicerad och en för stat och samhälle mer betydelsefull företeelse med hvarje år. Vi kunna absolut icke undvara en välskött professor i finansrätt vid våra statsuniversitet. Det är välbekant, att de båda högt förtjänta nuvarande innehafvarne af professuren i nationalekonomi och finansrätt i Uppsala och Lund utmärka sig särskildt genom sin plikttrogna och framgångsrika omvårdnad om ämnet finansrätt.

Men den ofrånkomliga konsekvensen häraf blir, att den stora makt-påliggande vetenskapen nationalekonomi icke kan erhålla mer än *en half arbetskraft*, om ens så mycket, hvad våra statsuniversitetsprofessorer beträffar. Och sanningen är, att nationalekonomien växt ut till ett så kolossalt vetenskapsområde, att den behöfver delas på åtminstone *två* professorer — så att å ena sidan de väldiga *socialpolitiska* och *handelspolitiska* specialområdena och å andra sidan det stats- och kommunalfinansiella gebitet (*»finansvetenskapen»* väl att skilja från *»finansrätten»*) kunna hvar för sig skötas med nödigt specialutbildad arbetskraft. Att de närvarande nationalekonomisk-finansrättsliga professorerna vid statsuniversiteten inlägga stora förtjänster äfven inom nationalekonomien — den ene förnämligast genom utgifvandet af den värdefulla *»Ekonomisk Tidskrift»* och den andre genom äfven i utlandet högt uppskattade teoretiska arbeten — synes mig på intet sätt kunna rättfärdiga den af mig påpekade mycket styfmoderliga och ytterst otidsenliga behandlingen af den nationalekonomiska vetenskapen vid våra statsuniversitet.

Genom uttalanden af de nationalekonomiska professurernas innehafvare står det fast, att finansrätten måste taga i anspråk icke blott en mycket stor del, utan för hvarje år *allt mer* af den arbetskraft, som så väl behöfdes helt och hållet för nationalekonomien, utan att denna senare därför blefve mer än nödortfigt tillgodosedd.

Jag tror icke, att jag inom fackkretsarna skall väcka motsägelser eller att jag skall kunna uppfattas som i minsta mån vilja ifrågasätta vederbörandes väl dokumenterade och städse obestridda vetenskapliga nit, om jag framhåller, att den rent vetenskapliga produktionen på det nationalekonomiska området i Sverige för närvarande är *mindre* än den proportionsvis varit i vissa tidigare skeden, samt att den är mindre än vi kunna och böra önska såväl ur den rena nationella nyttans synpunkter som med hänsyn till vår ställning i världen såsom kulturnation, d. v. s. som medarbetare inom den nationalekonomiska forskningen såväl som inom den naturvetenskapliga, historiska, filosofiska, juridiska, teologiska o. s. v. Som det nu är ställt, skulle en framtida innehafvare af professuren i nationalekonomi och finansrätt vid våra statsuniversitet med fullt fog (frånsett själfva föreläsandet) kunna ägna nästan alla sina vetenskapliga krafter åt ämnet finansrätt — något som alltför tydligt skulle visa, att den *svenska staten icke på rätta sättet sörjt för nationalekonomisk forskning* och bildning vid sina egna högsolor. Den omständigheten, att det vid Stockholms högskola finnes en professur i nationalekonomi och finansvetenskap (icke

rätt!) och vid Göteborgs högskola en professur i nationalekonomi och sociologi, gör visserligen Sverges ställning i berörda afseenden i någon mån gynnsammare, än den eljest skulle vara, men kan dock näppeligen anses befria svenska *staten* från dess plikt att vid landets förnämsta lärdomssäten bereda den nationalekonomiska forskningen en plats, som motsvarar dess vetenskapliga betydelse och nationella gagn. Det kan dock näppeligen ligga i den svenska statens intresse att vid sina egna högskolor på ett mindre tidsenligt sätt sörja för de unga bildningssökandenas och särskildt för den blifvande juristens och ämbetsmannens nationalekonomiska bildningsmöjligheter, än hvad fallet är vid den privata högskolan i Stockholm.

*Historiköfrer
den national-
ekonomiska
professuren i
Sverige.*

I själfva verket har den svenska staten i fråga om nationalekonomiens ställning som undervisningsämne en särskild förpliktelse gentemot sig själf — nämligen förpliktelsen att återknyta den vid sina egna ärofulla traditioner. Sverige fick sin första nationalekonomiska professur redan 1740. Före denna tidpunkt hade endast i Tyskland upprättats dylika professorer, nämligen en i Halle och en i Frankfurt a. d. Oder 1727 samt en i Rinteln 1730. Professuren vid Uppsala Universitet 1740 upprättades med anledning af en framställning från Ständerna, hvilken uppenbarligen sammanhänge med det hos oss under frihetstiden rådande allmänna intresset för den nationalekonomiska teorien och praktiken. »Enligt ett betänkande (välmenta tankar), som universitetets kansler, grefve Carl Gyllenborg den 24 juli 1740 själf uppsatte till ledning för universitetsmyndigheterna, skulle den nye professorn föreläsa: 1) om fäderneslandets ekonomiska rätts-historia (historiam juris oeconomiae patriæ), med klargörande af grunderna så väl för den ekonomiska rättsvetenskapen »i gemen» som för under tider-nas lopp utfärdade ekonomiska förordningar; 2) om manufaktur och handtverkerier; 3) om handel och växelväsen; 4) om sjöfart; 5) om berg-verken och till dem anslagna skogar; samt 6) om rikets kammarverk». (»Betänkande om statsvetenskaplig examen», 1910, s. 6).

Den sålunda upprättade, på en gång nationalekonomiska och förvaltningsrättsliga professuren samt en rent juridisk professur voro ursprungligen de enda inom den juridiska fakulteten. Professurerna inom denna ökades efter hand, enligt arbetsdelningens princip, genom utbrytning af specialämnena ur de äldsta, mycket omfattande och blandade professurerna, och på detta sätt uppstod 1870 och 1890 den nuvarande professuren i nationalekonomi och finansrätt såsom en sista rest från de blandade professurernas mer primitiva skede. Om Riksdagen nu beslutar att för fram-

tiden sörja för, att hvarterdera statsuniversitetet erhåller en rent nationalekonomisk professur, så innebär detta i själfva verket endast ett på längden säkerligen ofrånkomligt fullföljande af den arbetsdelningsprincip, som på detta och närliggande områden sedan lång tid varit och alltjämt är vägledande för Riksdagens universitetspolitik.

Samma utvecklingsgång från blandadt nationalekonomisk-förvaltningsvetenskapliga eller nationalekonomisk-juridiska till rent nationalekonomiska professurer kunna vi iakttaga i främmande, med Sverige jämförliga länder, dock med den skillnaden att man där icke blott redan hunnit fram till inrättandet af den rena nationalekonomiska professuren, utan i talrika fall gått ännu ett steg längre genom inrättandet af två eller flera nationalekonomiska professurer, hvarigenom en mycket önskelig arbetsdelning inom den ofantligt omfattande nationalekonomiska forsknings- och lärareverksamheten blir möjlig. Hvad Tyskland beträffar, iakttaga vi sålunda, att universitetet i Berlin saknar nationalekonomiska professurer i den juridiska fakulteten, men att däremot i den filosofiska fakulteten 1906 funnos tre ordinarie och fem extra ordinarie professorer samt sju docenter i nationalekonomi. Vid universitetet i München funnos 1909 inom den juridiska fakulteten ingen men inom den särskilda »statsekonomiska» fakulteten tre ordinarie professorer samt en docent i nationalekonomi. Vid ytterligare elfva rikstyska universitet funnos 1906 två ordinarie professurer i nationalekonomi, utom extra ordinarie professorer och docenter. Universitetet i Wien har en »rätts- och statsvetenskaplig» fakultet med (1909) tre ordinarie professorer och fyra extraordinarie professorer samt nio docenter. Äfven Köpenhamn har en »rätts- och statsvetenskaplig fakultet med (1909) två ordinarie professorer i nationalekonomi (hvaraf den ena i nationalekonomi och statistik) samt två aflönade docenter i nationalekonomi. Universitetet i Kristiania har inom den juridiska fakulteten en professor i »nationalekonomi och statistik», en professor i »rättsvetenskap, nationalekonomi och statistik» samt (1909) en aflönad docent (»universitetsstipendiat») i nationalekonomi och statistik.

*National-
ekonomiska
professurer i
utlandet.*

Om det kan invändas, att universiteten i Wien samt Berlin och München äro alltför stora att kunna jämföras med de svenska statsuniversiteterna, så gäller detta dock icke talrika andra tyska universitet med två ordinarie professurer ensamt i nationalekonomi samt universiteten i Köpenhamn och Kristiania med deras för Danmarks och Norges små befolkningsförhållanden synnerligt fylliga tillgodoseende af den nationalekonomiska vetenskapens kraf på forskare och lärarekrafter.

Sättet för
bristens af-
hjälpande.

Får det sålunda anses ådagalagdt, att de svenska statsuniversiteten stå kvar på en alldeles föråldrad och mot den nationalekonomiska vetenskapens betydelse för det nutida samhällslifvet ingalunda svarande ståndpunkt, när de för nationalekonomien hafva ändast *en* professur, uti hvilken *äfven* det viktiga och hastigt växande juridiska ämnet finansrätt ingår, kan det näppeligen anses för djärft att antaga, att Riksdagen skulle kunna vara benägen att taga i öfvervägande, huruvida icke nationalekonomien inom en ej alltför adägsen framtid borde bli ensamt ämne för åtminstone en professur vid att börja med det större af de båda statsuniversiteten.

Detta mål kan emellertid uppnås på tvenne vägar. Det ena sättet skulle bestå däruti, att ämnet finansrätt skildes från den närvarande professuren i nationalekonomi och finansrätt. Resultatet för nationalekonomien blefve då, att universitetet erhöle sin rent nationalekonomiska professur samt att denna fortfarande tillhörde den juridiska fakulteten. Det återstode då frågan, huruvida det skulle sörjas för ämnet finansrätt genom upprättandet af en särskild professur för blott detta ämne (eller för detta i förening med något annat juridiskt ämne) eller genom att öfverlämna finansrätten åt någon af de förhandenvarande juridiska professurerna. Blott om denna sista lösning af problemet tillgrepes, skulle staten undgå att vidkännas utgiften för en ny professur. Hvad jag från sakkunnigt håll inhämtat i frågan, tvingar mig dock att antaga, att den i denna lösning liggande minskningen af de juridiska professurernas antal icke vore förenlig med den juridiska forskningens och de juridiska universitetsstudier-
nas intresse.

Emellertid låte äfven tänka sig, att en ny och rent nationalekonomisk professur blefve upprättad inom den *filosofiska* fakulteten, men att den närvarande nationalekonomisk-juridiska professuren lämnades kvar oförändrad inom den juridiska fakulteten. Detta sista alternativ är, enligt mitt förmenande, gifvetvis att föredraga framför upprättandet af en ny professur enbart för finansrätten eller för denna tillsammans med ett annat juridiskt ämne inom den juridiska fakulteten. Besluter Riksdagen den nya utgift, som ligger uti inrättandet af en ny professur, så är det otvifvelaktigt angeläget, att dessa penningar så *mycket som möjligt* komma *nationalekonomien* till godo, då ju denna vetenskap, kanske mer än någon annan, just nu behöfver ökad omvårdnad vid statsuniversiteten.

Det statsuniversitet, vid hvilket den här sist förslagna förändringen vidtoges, erhöle tvenne nationalekonomiska professorer, af hvilka den ena visserligen icke vore exklusivt nationalekonomisk; men anordningen innebure

likväl den mycket betydande fördelen af en möjlighet till en fullt rationell och ytterst välkommen arbetsdelning inom det nationalekonomiska facket mellan de tvenne professurerna. Denna arbetsdelning skulle helt osökt hufvudsakligen kunna bestå däruti, att professorn i nationalekonomi och finansrätt finge åliggandet att specialisera sig på *finansvetenskapen* och att föreläsa hufvudsakligen denna mycket omfattande gren af den nationalekonomiska vetenskapen, naturligtvis uti ett själfallet sammanhang med föreläsningarna i *finansrätt*. Eua gången gäller det att redogöra för det statliga och kommunala finansväsendets faktiska, rent ekonomiska gestaltning uti statistikens och den ekonomiska teoriens och historiens belysning. Andra gången är det fråga om den lagstiftning, enligt hvilken skatter och andra pålagor måste utgöras, samt öfver hufvud den gren af rätten, som reglerar statens och kommunens hushållning.

Nu kan visserligen invändas, att denna nya, af mig förslagsvis till den filosofiska fakulteten förlagda nationalekonomiska professuren kunde, i likhet med den gamla, förläggas till den *juridiska* fakulteten. Men en sådan åtgärd anser jag vara utesluten, emedan nationalekonomien till sina centrala delar alls icke är något juridiskt ämne, utan ett humanistiskt-samhällsvetenskapligt ämne, som närmast hör samman med historia, statskunskap, statistik och geografi samt sociologi. Att nationalekonomen alltid behöfver en del kunskaper särskildt i finansrätt och näringsrätt samt socialpolitisk och handelspolitisk lagstiftning är en omständighet, som har sitt motstycke inom andra samhällsvetenskaper, men absolut icke gör nationalekonomien till ett juridiskt fack, utan lämnar dess humanistisk-samhällsvetenskapliga grundkaraktär alldeles oberörd. Det är således öfver hufvud ur både logiska och praktiska synpunkter viktigare, att universiteten besitta en nationalekonomisk professur inom den filosofiska fakultetens humanistiska sektion (så länge det icke finnes en rent samhällsvetenskaplig fakultet eller sektion), än att de ha nationalekonomien representerad i den juridiska fakulteten, hvilkens alla ämnen helt naturligt böra vara *speciellt* juridiska. Utlandets förhållanden peka i många fall uti denna riktning. Sålunda finna vi, att vid 15 af de 21 rikstyska universiteten ämnet nationalekonomi tillhör den filosofiska fakulteten.

Äfven i Sverige har ju nationalekonomien städse haft förbindelser med den filosofiska fakulteten. Redan vid den första nationalekonomiska professurens inrättande (i Uppsala 1740) bestämdes, att professorn, ehuru tillhörande den juridiska fakulteten, var skyldig att äfven examinera i filosofie kandidatexamen och presidera vid disputationer för vinnandet af filo-

sofisk grad» (Betänkandet om statsvetenskaplig examen, 1910 sid. 7). »På hemställan af vederbörande filosofiska fakulteter har Kungl. Maj:t den 19 februari 1909 för Uppsala universitet, den 14 maj s. å. för Lunds universitet medgifvit ämnets medtagande i alla filosofiska examina utan särskild ansökan, så länge vederbörande professorer i juridiska fakulteten voro villiga att sköta examinationen, och redan dessförinnan hade af kanslern för rikets universitet fastställts studieplaner i ämnet för filosofiska examina. (*loc. cit.* s. 33). Göteborgs högskola, som ännu utgör blott en humanistisk sektion, har af Kungl. Maj:t erhållit liknande medgifvanden. Så väl denna högskola som statsuniversiteten ha under det sista årtiondet uppvisat ett ständigt växande antal filosofiska examina med nationalekonomien som hufvudämne samt disputationer inom filosofiska fakulteten öfver nationalekonomiska afhandlingar.

Härmed har jag dock icke velat bestrida, att det kan vara en god anordning, då möjlighet för *tvenne* nationalekonomiska professorer vid samma universitet finnes, att den ena af dessa tillhör den juridiska fakulteten. Det är utan tvifvel synnerligen önskvärdt, att juristerna erhålla någon och icke alltför ytlig kännedom om den ekonomiska vetenskapen och att de, om universitetets organisation för öfrigt kräver det, hafva tillfälle härtill inom sin egen fakultet. Och hvad professorn i finansrätt beträffar, måste han otvifvelaktigt vara väl förfaren i den nationalekonomiska vetenskapen för att i allo kunna fylla sin uppgift som forskare och lärare i nämnda juridiska ämne. Däremot måste jag tillstå, att jag, ur den nationalekonomiska vetenskapens synpunkter, uti den nationalekonomiska professurens sammankoppling med det ena eller andra juridiska ämnet icke kan se någon speciell fördel, utan måste snarast betrakta anordningen som ett intrång på den nationalekonomiska forskarens och lärarens alltid hårdt anlidade arbetstid och arbetskraft. En helt annan sak är naturligtvis den redan påpekade omständigheten, att ett visst mått af juridisk bildning, dock ej nödvändigtvis motsvarande några af de stadgade examensfordringarna, alltid kan ha ett visst värde för den vetenskapligt verksamme nationalekonomen.

Frågan om ny national-ekonomisk professor har intet nödvändigt sammanhang med frågan om statsvetenskaplig examen.

Slutligen anser jag mig böra framhålla, att ett Riksdagens beslut angående inrättandet af en rent nationalekonomisk professor, vare sig i filosofiska eller juridiska fakulteten eller tillhörande på en gång båda fakulteterna, på intet sätt synes mig kunna prejudicera frågan om inrättandet vid statsuniversiteten af en statsvetenskaplig examen, hvilken fråga enligt Kungl. Maj:ts beslut af den 18 december 1908 varit föremål för utred-

ning inom ecklesiastikdepartementet genom särskildt tillkallade sakkunnige. Dessa hafva uteslutande haft att taga hänsyn till möjligheten att inrätta en s. k. statsvetenskaplig *examen* och att afgifva förslag om *dennas* art och omfattning och organisering i öfrigt. Ehuru dessa sakkunniga sålunda icke ansett sig påkallade att göra något bestämdt uttalande om behovet ur rent vetenskapliga och allmänna nationella synpunkter af inrättandet af en rent nationalekonomisk *professur*, hafva de dock icke kunnat undgå att i förbigående beröra frågan, som framgår af följande passus (*loc. cit.*, s. 57 och 58). »I ett ämne, nämligen nationalekonomi, komma visserligen de nu bestående professurerna att intaga en för studierna ej fullt lämplig ställning vid den här föreslagna examensordningen. Denna ordning innebär ju nämligen, att — i öfverensstämmelse med den under senare åren rådande praxis, som därmed i viss mån lagfästes — filosofie licentiatexamen blir den *examen*, dit de högre vetenskapliga studierna i nationalekonomi vanligen förläggas; och det vore därför så tillvida riktigast, att lärostolarna i ämnet förlades till filosofiska fakulteten. Detta *förhindras* dock däraf, att de ifrågavarande professurernas område vid statsuniversitetet omfattar ej blott nationalekonomi utan äfven finansrätt, som ingår såsom obligatoriskt ämne i de juridiska examina; och ej heller i öfrigt vore denna lösning i allo lämplig, då äfven nationalekonomi ingår i de juridiska examina. Frågan skulle otvifvelaktigt lösas bättre genom inrättande af en särskild lärostol i nationalekonomi (med finansvetenskap) i filosofiska fakulteten; och en sådan åtgärd vore från flera synpunkter önskvärd. Med de nationalekonomiska studiernas relativt ringa utbredning kan emellertid ej arbetsbördan sägas vara så stor, att en ny professur i ämnet för närvarande vore motiverad enbart af examenshänsyn — de enda som sakkunnige hafva att taga i betraktande. Den principiellt bästa lösningen vore för öfrigt sannolikt att låta de erforderliga professurerna i nationalekonomi tillhöra *på en gång* juridiska och filosofiska fakulteterna, såsom förhållandet under mer än halftannat århundrade (1671—1842) var med professuren i naturrätt, folkrätt och praktisk filosofi i Lund och på visst sätt i analogi med den ställning mellan filosofiska fakultetens båda sektioner, som nu intages af professuren i geografi. Med den här föreslagna statsvetenskapliga studieordningen torde dock en ändring i nationalekonomiens ställning ej kunna ifrågasättas; men om en statsvetenskaplig licentiatexamen i en framtid kommer till stånd, måste denna fråga i sammanhang därmed upptagas till förnyad behandling.»

Häraf torde framgå, att de sakkunnige ansett den rena *examens* frågan kunna ordnas utan ändring af den närvarande nationalekonomiska

professuren, men att de ingalunda mena, att lösningen af frågan om statsvetenskaplig examen skulle försvåras eller att utförandet af deras eget förslag skulle hindras genom ett bättre tillgodoseende, på ena eller andra sättet, af nationalekonomiens kraf. Det är, synes mig, tvärtom själfklart, att en ny examenstyp, såsom »statsvetenskaplig examen», uti hvilken nationalekonomien stundom skulle spela en *hufvudroll* och *alltid* skulle vara med (*loc. cit.* s. 88), skall vara lättare att inrätta, ju bättre det redan är sörjdt för de nationalekonomiska studierna vid våra statsuniversitet. Af nämnda sakkunnigas betänkande framgår också, synes mig, den äfven af andra fackmän delade uppfattningen, att det är ett verkligt missförhållande och ett missförhållande, som torde kräfva relativt snar rättelse, att de nationalekonomiska studierna i Sverige blifvit mer och mer undanskjutna från det officiella studieprogrammet vid statsuniversiteten, särskildt inom den juridiska fakulteten. För min del anser jag detta missförhållande stå uti intimaste samband just med otillräckligheten af de forskare- och lärarekrafter, som vid våra statsuniversitet ställas till nationalekonomiens förfogande. Jag kan därför ingalunda instämma uti de sakkunnigas uppfattning att »enbart examenshänsyn» icke skulle kunna »motivera en ny professur i ämnet». Om ämnet disponerade öfver rikligare lärarekrafter skulle, som jag tror erfarenheten från både Sverige och utlandet visar, tilloppet af studerande bli större och studierna drifvas grundligare samt i följd häraf också behofvet af åtminstone en professor uteslutande i ämnet nationalekonomi göra sig gällande äfven ur den rena examenssynpunkten.

Hittills har det varit nästan uteslutande lärjungarna inom den filosofiska fakulteten, som, i samband med andra humanistiska ämnen såsom historia, statskunskap och geografi samt sociologi, på ett verkligen vetenskapligt sätt studerat nationalekonomi. Att sådana studerande endast vid Göteborgs högskola förefunnit en nationalekonomisk lärarestol inom den filosofiska fakulteten och att de äro hänvisade till att, såsom i Uppsala, examineras af en på det juridiska området starkt engagerad professor i den juridiska fakulteten, eller, såsom i Lund är fallet, af en docent i nationalekonomi, det kan ju icke betraktas som annat än mycket kännbara ofullkomligheter uti den nationalekonomiska vetenskapens ställning i vårt land. Det behöfver icke särskildt framhållas, att dessa oegentligheter skulle bli ännu mycket mer kännbara, om den ifrågasatta »statsvetenskapliga examen» blefve inrättad.

*Behofvet af
beslut i frå-
gan snarast
möjligt.*

Att behofvet af en väsentlig förbättring af nationalekonomiens ställning vid våra statsuniversitet är trängande och att behofvet kan fyllas

på ett rationellt sätt endast genom inrättandet af en ny, rent national-ekonomisk professur i den filosofiska fakulteten, tror jag mig sålunda hafva påvisat. Men då det ju alltid är nödvändigt att taga hänsyn till, att statsutgifterna icke ökas snabbare än alldeles oundgängligt är, synes det mig vara riktigast, att den nödiga reformen för närvarande begränsas till det större af de båda universiteten, alltså det i Uppsala, dock med löfte om samma förmån i framtiden för det andra statsuniversitetet. Dessutom torde med hänsyn till ökandet af möjligheterna för att erhålla fullt kvalificerade kandidater till den nya professuren, tillsättandet af den definitiva innehafvaren af professuren kunna uppskjutas några år. Däremot vore det enligt min mening i hög grad önskvärdt, att Riksdagen redan nu fattade sitt beslut om den nya professurens inrättande. Den fulla vissheten om, att den nya professuren kommer att besättas vid en viss tidpunkt, om lämpliga professorskandidater då finnas, är utan tvifvel behöflig, för att eventuella kandidater skola riskera de stora offer af tid och krafter som en gedigen professorsutbildning och specimineringen för professur alltid måste innebära. Så länge den nya professuren icke är att räkna med som en beslutad sak, kunna vi icke vänta, att kandidatbehovet skall fyllas på det bästa möjliga sättet.

På grund af hvad jag sålunda anfört, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i staten för universitetet i Uppsala uppföra en professur i nationalekonomi inom den filosofiska fakulteten, med enahanda aflöningsförmåner, som tillkomma universitetsprofessorer i allmänhet, och med skyldighet för tjänstens innehafvare att vara underkastad de för dessa förmånens åtnjutande fastställda villkor och bestämmelser; äfvensom att för ändamålet höja det ordinarie anslaget till Uppsala universitet med 7,500 kronor.

Stockholm den 24 januari 1912.

Gustaf F. Steffen.